ANUL I

No. 3—4

ARHITECTURA

REVISTA SOCIETATEI ARHITECȚILOR ROMANI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA, STR. ENEI NO. 6. — BUCUREȘTI

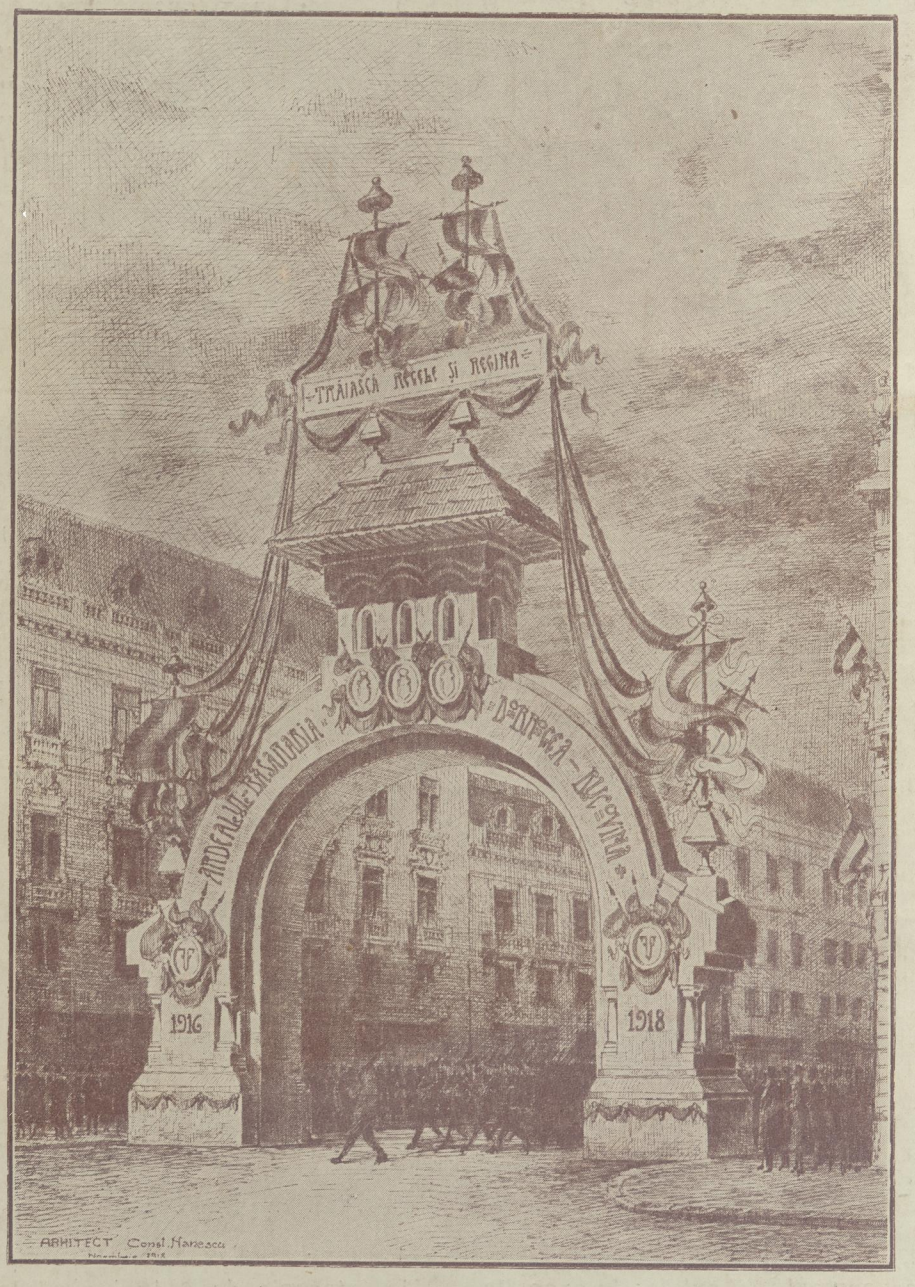

Arc de triumf ridicat în cinstea armatelor române și aliate pe Calea Victoriei cu ocazia intrării triumfale în Capitala Țării.

Proectat și desenat de D-l **C. Nănescu** arhitect.

COSTUL UNUI EXEMPLAR LEI 8

Către onor. cititori ai revistei „Arhitectura"

Societatea arhitecților români consequentă angajamentului luat față de D-nii abonați și cititori ai revistei **„Arhitectura"**, învingând dificultățile de tipografie se găsește în plăcuta situație de-a dà la lumină **No. 3 și 4** al revistei.

Scumpetea hârtiei, tiparului și clișeelor, ne silesc însă a micșorà deocamdată formatul revistei dela 32 la 22 pagini și a mai solicità, un spor de plată, după cum se arată la rubrica **„Informațiuni"** de pe coperta revistei.

In viitor sperând că condițiunile de tipar se vor ameliorà vom puteà dà revistei formatul normal cu prețuri mai scăzute; până atunci solicităm concursul onor. abonați și cititori pentru încurajarea și susținerea acestei reviste de artă, pe care soc. arhitecților o dă publicului fără vre-o preocupare materială, ci numai în scopul de-a dà o **îndrumare gustului public pentru arta românească.**

De altfel, No. 2 al revistei, conținând un număr mai mare de pagini de cât cel normal, se complectează aproape cantitatea obligatorie.

O compensare ar fi că No. 3 și 4 se tipărește în condițiuni superioere celor precedente.

Odată cu primirea acesteia vă rugăm să bine-voiți a ne confirmà abonamentul pe anul II și a ne trimite costul de lei 30, cum și diferența de lei 5 pe anul I.

„Arhitectura"
Revista Soc. Arhitecților Români

CONGRESUL GENERAL
AL
TUTUROR ARHITECȚILOR ROMÂNI
DIN
ROMÂNIA MARE

Societatea Arhitecților Români în dorința de-a stabili legături colegiale și profesionale cu toți arhitecții din România Mare a hotărât ținerea unui congres general în toamna acestui an, cu care ocazie va deschide și un salon de arhitectură, în care se vor expune din lucrările arhitecților congresiști, ca o manifestare artistică-națională.

In acest scop roagă pe toți arhitecții români să trimeată la sediul Societății Arhitecților Români din București Str. Enei 6, datele personale ale fie-căruia arătând domiciliul, situația profesională actuală, studiile făcute, lucrări executate, funcții ocupate, date biografice, cum și organizarea profesională din care face parte, arătând și felul și numărul lucrărilor ce dorește a expune la Salon.

De asemenea, invită Societățile de arhitecți sau politecnice din țările unite, să ia contact cu Societatea Arhitecților Români din București arătând organizarea ce au, statute, regulamente, tabloul membrilor cu adresele lor, studiile fie-căruia, cum și dezideratele ce propun pentru organizarea congresului, program de lucru și chestiunile privitoare la revendicările profesiunei de arhitect; de asemenea felul și numărul lucrărilor ce vor expune la Salon.

De strângerea acestui material, depinde în bună parte fixarea programului definitiv al congresului, și data deschiderei, care se va anunță la timp tuturora.

Nădăjduim că apelul nostru va aveà ecoul dorit și înt'o zi — cât mai apropiată — ne vom puteà dà mâna în jurul idealului nostru național și profesional.

Ar fi de dorit ca să putem aveà cele cerute până cel mai târziu la finele lunei Mai 1919.

COMITETUL

† ARHITECTUL AL. ZAGORITZ
Diplomat al şcoalei superioare de Arhitectură din Bucureşti
Căzut pe câmpul de onoare.

† ARHITECTUL G. LUPU
Diplomat al şcoalei superioare de Arhitectură din Bucureşti
Căzut pe câmpul de onoare.

1916 — 1919

După anii de răsboiu prin cari trecă ţara luând parte la lupta pentru desrobirea popoarelor şi pentru înfăptuirea idealului de veacuri al neamului românesc, ne găsim în al treilea an de încordate frământări, când popoarele desrobite, fac sforţări uriaşe să se statornicească pe vechile lor temelii istorice. Nourii groşi ai răsboiului încă mai întunecă zarea, deşi, dinspre apus adie vântul înviorător al libertăţei şi dreptăţei omeneşti.

Lumea începe să se desmeticească din haosul patimilor îndurate şi încet-încet viaţa socială se sileşte să intre în cursul ei normal.

Viaţa noastră artistică licăreşte şi ea.

Învingând greutăţile impuse de împrejurări, revista „ARHITECTURA“ reapare la lumina zilei, trimiţând cititorilor ei, un salut!

Înprăştiaţi de urgia răsboiului, ne-am strâns iarăşi la vatra „ARHITECTUREI“, hotărâţi, ca prin orice sacrificiu să aducem la îndeplinire programul nostru din 1916, arătat în No. 1 al revistei.

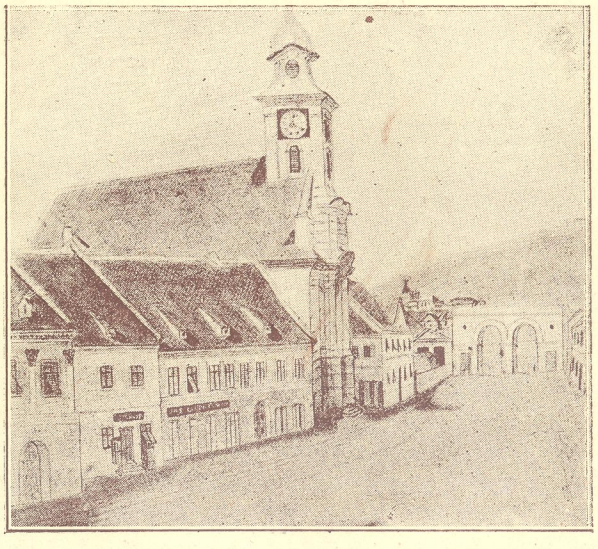

Stradă veche din Braşov.
Desen de Maestrul **Ştefănescu** în anul 1863.

Dar, din grupul nostru de atunci, azi lipsesc mulţi la apel: corpul arhitecţilor şi-a depus şi el jertfa sa pe altarul patriei.

Printre cei căzuţi pe câmpul de onoare pomenim cu evlavie numele lui *Alex. Zagoritz*, care a luptat ca locotenent în luptele dela Amzacea unde a căzut rănit de moarte.

Societatea arhitecţilor pierde în el un caracter integru, iar „ARHITECTURA“ un cola-

borator harnic și luminat, înzestrat cu un puternic talent și temperament artistic.

Cu aceiași evlavie pomenim și numele lui *Gh. Lupu*, care a luptat ca locotenent în luptele dela Odobești-Dâmbovița unde și-a găsit o moarte eroică. Fire blândă, camarad bun, și-a profesat arta lui cu o rară demnitate.

Se cade să le dăm un loc de cinste și camarazilor noștri, morți în timpul războiului: A. Cristoloveanu în București, N. Dumitrescu în București, A. Reisz și Steinbach, în accidentul dela Ciurea; cum și elevilor arhitecți: Enescu, A. Lupas, Hogas Gh., Brătianu V. și Davidescu, morți pentru patrie. In fața jertfei și memoriei lor, ne plecăm cucernic fruntile.

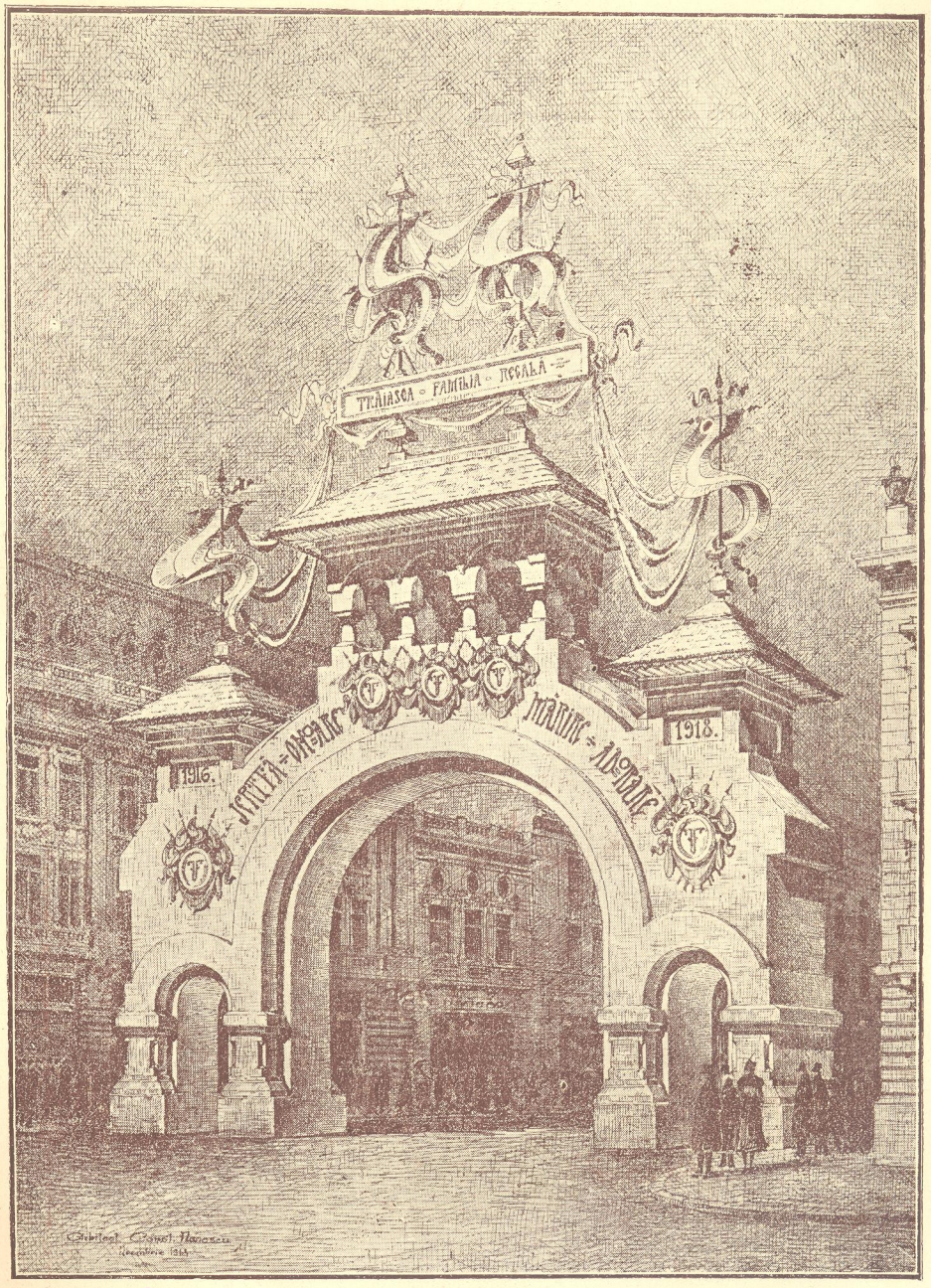

Arc de triumf ridicat în cinstea armateolr române.

Proect și desen de Arhitect **C. Nănescu** dela Primăria Capitalei

* * *

Dar, după zile de urgie și umilință, veniră și zile mari, înălțătoare: în fața armatelor aliate, dușmanii noștri se făcură nevăzuți și după scurt timp ostașii noștri cari au pus stavilă dușmanului la *Oituz, Mărăști* și *Mărășești*, dădură mâna oastelor aliate și împreună, își făcură intrarea triumfală în capitala țării, în frunte cu Majestățile Lor Regele Ferdinand I, Regina Maria și Augusta Lor familie, de astădată suveranii tuturor românilor. Bravii ostași treceră fericiți pe sub arcurile de triumf înălțate în cinstea lor, sub ploaia de flori și nesfârșite urale, ce isbucneau din pieptari desrobite.

A fost cea mai strălucită sărbătoare a neamului nostru! Tinerilor noștri camarazi arhitecți Stăncalescu Florea și C. Nănescu le fu dată cinstea să îmbrace Capitala în haine de sărbătoare și să ridice mândre arcuri de triumf după tradiția pământeană.

* * *

Dar, bucuria noastră creștea din zi în zi: frații noștri basarabeni, bucovineni, ardeleni

și macedoneni, desrobiți de jugul secular, veneau în mândre cete la sânul patriei mume! Și într'o zi de neuitată și măreață sărbătoare, încinseră o uriașă *horă a unirei*, în jurul statuei eroului dela Călugăreni, acela care odinioară a întrerupt pentru o clipă, idealul tuturor românilor, simbolic și distins decorată de D-l arhitect *St. Ciocârlan.*

De acum, pământurile sfinte apărate de credința și piepturile voivozilor și strămoșilor noștri, *vor fi ale noastre!*

De acum, cetățile, mănăstirile, satele și ogoarele străbunilor noștri, *vor fi ale noastre!*

Iată, că unul dintre tinerii noștri colegi, arhitectul *Simota,* ne aduce vești dela cetatea Albă. Trimis în Basarabia cu însărcinări militare-profesionale, se înfățișează în fața falnicei cetăți, și o prinde în schițe documentare din cari ne dă și nouă câte-va, pe cari le redăm aci, cu dragă inimă.

Iată, că *Maestrul Ștefănescu* — părintele colegului nostru, ne trimite o însemnare a D-sale din 1863, o vedere din vechiul Brașov.

Și, vom continuà seria monumentelor istorice de pe întregul pământ românesc, ca pe niște mărturii vii ale unității noastre naționale din vremurile cele mai îndepărtate și până azi, să se știe, *că a fost, este* și *va fi* una și nedespărțită *Românie mare,* a tuturor românilor!

In ultimul moment ni se comunică că printre cei căzuți pe câmpul de onoare în ofensiva dela Mărășești a fost și arhitectul *Marcel Löbel* locot. de grăniceri.

„ARHITECTURA"

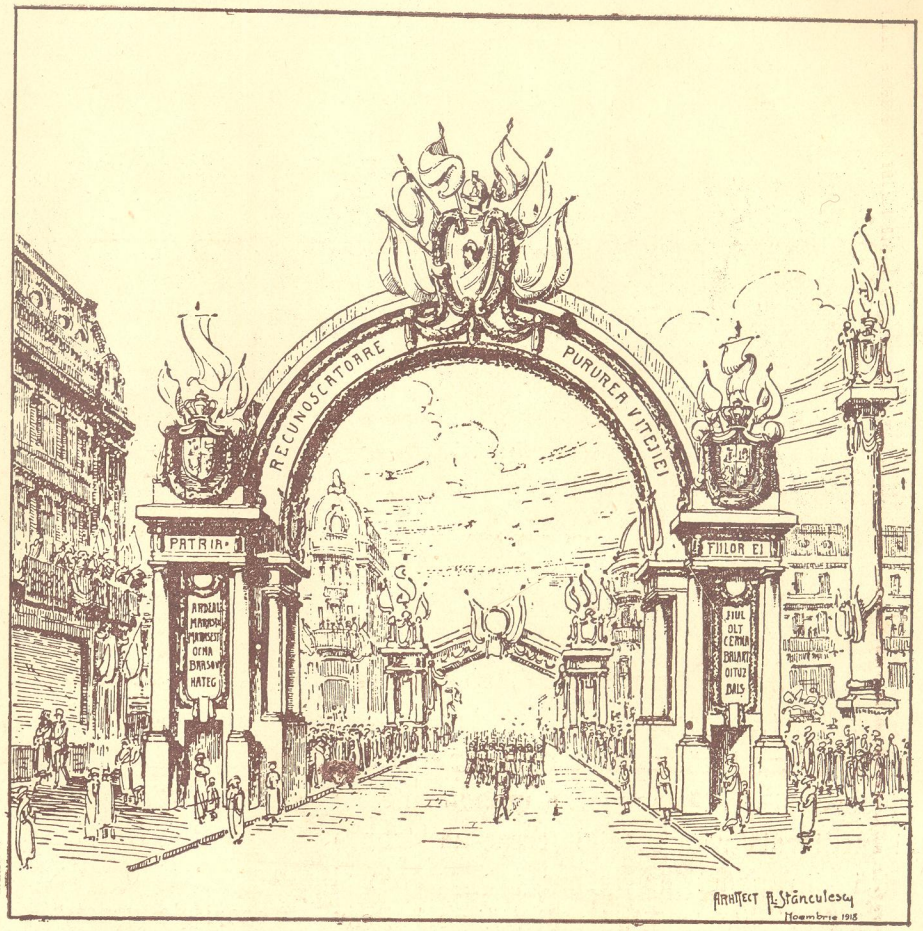

Arc de triumf ridicat în cinstea armatelor aliate.
Proect și desen de arhitect **Fl. Stănculescu** dela Primăria Capitalei.

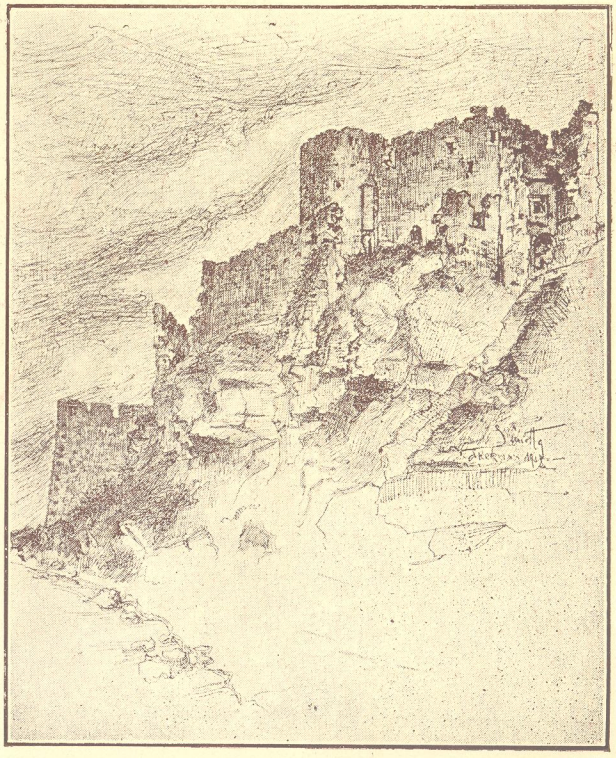

Cetatea Albă de lângă Alherman-Basarabia.
Desen de arhitect **Simota.**

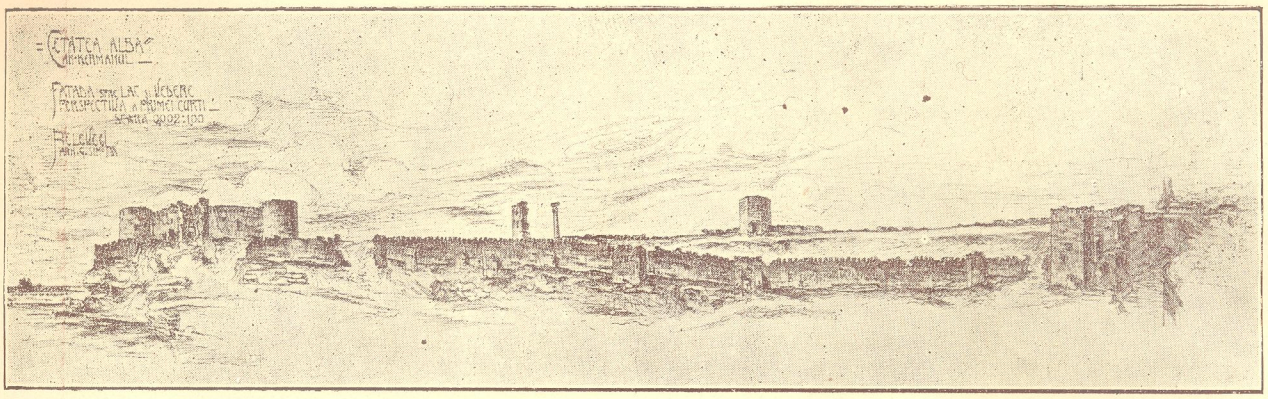

Vedere a citadelei şi a zidului spre lac.

Releveu de arhitect **Simotta**.

CETATEA ALBĂ

Aşezată pe o stâncă, dominând Limanul Nistrului, Cetatea Albă, ca post înaintat, a jucat mare rol în trecutul Moldovei. Azi încă, e unul din cele mai impunătoare şi mai complecte monumente de artă medievală rămase şi interesează deopotrivă din punct de vedere arhitectonic şi mai ales arheologic fiind ridicată pe ruinele vechiului oraş greco-romanic, Tyras.

Construită de Genovezi, cari stăpâniau ţărmul Mării-Negre, trece la Moldoveni sub Alexandru cel Bun, începutul secolului al XV-lea, în împrejurări cari nu se pot preciză.

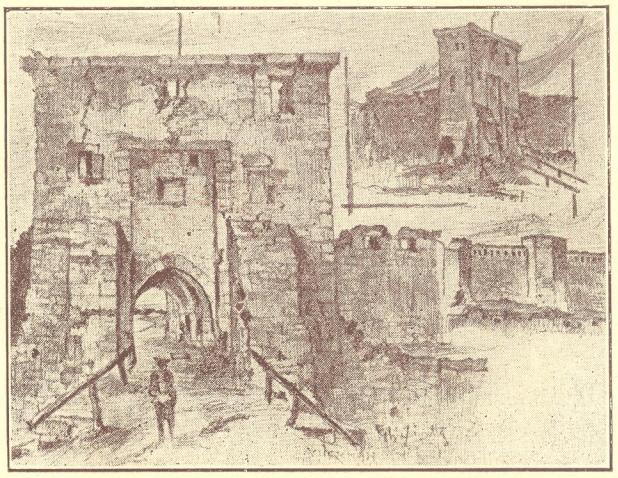

Marea poartă o cetăţii.

Desen de **G. S.**

Urmaşii lui au întărit-o după cum reese di'ntr'o inscripţie slavonă care spune că—*s'a săvârşit marea poartă a cetăţii în zilele evlaviosului Ştefan-Voevod* etc. (In ultimi ani toate inscripţiile şi pietrele ornamentale au fost transportate de către ruşi la muzăul din Odessa).

Supt domnii moldoveni, cetatea eră administrată de pârcălabi dar îşi păstrase şi oarecare autonomie având peceţea sa, jupânii săi şi bătrânii săi. Aci a existat pe vremea aceea şi o episcopie latină [1]). Atacată cu forţe mari de uscat şi apă, cade în stăpânirea turcilor pe la anul 1484, domn fiind Ştefan cel Mare. Pârcălăbia de aci se mută la Soroca iar raiaua Cetăţii-Albe devine sangiac turcesc.

Astăzi tricoloral românesc fâlfâe din nou pe vechile turnuri. De aci grăniceral nostru străjueşte contra ameninţărilor cari ne vin de pe malul opus. Vremea însă a ros turnurile cât şi zidurile incintelor şi o parte din ele au început să se prăbuşească umplând şanţurile înconjurătoare.

G. SIMOTTA
ARHITECT

1) N. Iorga. — hilia şi Cetatea-Albă.

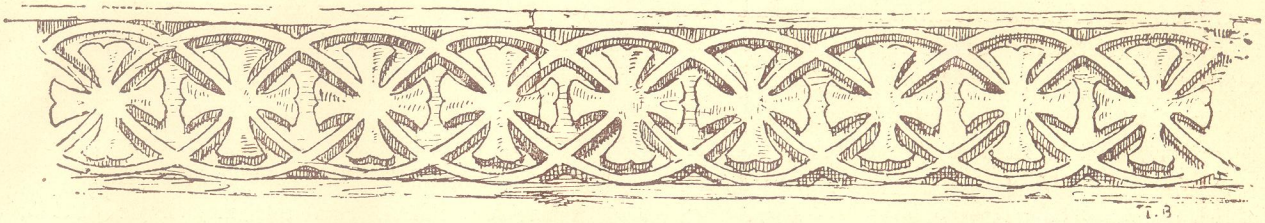

Chenar de piatră la Biserica Mânăstirei Negru Vodă din Câmpu-Lung.
Desen de **Ionescu Berechet** elev arhitect.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL ARHITECTURII LA NOI

Arta arhitecturii fiind produsul sufletesc al celui ce-i dă naștere, meritul unei lucrări de arhitectură este în raport direct cu însușirile și pregătirea artistică a celui ce o face. Lucrările de arhitectură ale unei țări fiind făcute de mai mulți arhitecți, înfățișează măsura de simțire, în această direcție, a poporului însuși.

Mijloacele de pregătirea arhitecților chemați să desăvârșească asemenea lucrări de artă sunt *școlile*. Prin ele, talentele se complectează, obținând direcția de studiu și ordonarea elementelor de cari se vor folosi în alcătuirea lucrărilor. Dela buna organizare a acestar școli depinde disciplinarea simțului artistic al celor chemați să consolideze una din ramurile de activitate a Statului, a cărei importanță artistică și utilitate practică nu este pierdută din vedere nici într'o țară cultă.

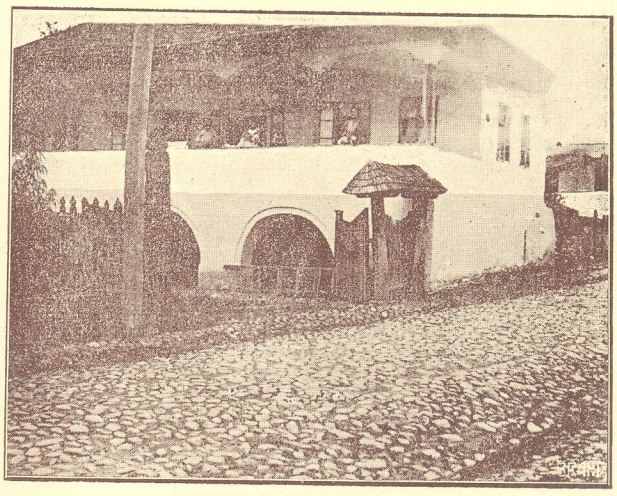

Casă din Câmpu-Lung.
Culeasă de D-l **N. Stănescu** arhitect.

Școala superioară de arhitectură din București este singura instituție a statului Român, unde tinerimea poate învăță arta de a construi *rațional* șt *frumos*. Ea a fost înființată, de Ministerul Instrucțiunii Publice, în anul 1897 ca o secțiune a Școalei de Arte Frumoase, iar din anul 1904 are o administrație cu total independentă. Din același an a fost pusă sub condurerea d-lui E. A. Pangrati, care i-a dat direcțiunea sănătoasă ce-o are azi.

Organizată după tipul școalei oficiale franceze, lasă liberă concepția, neîncătușată în forme și necopleșită de cursuri teoretice inutile unei desvoltări artistice. Pentru pregătirea profesioniștilor-arhitecți cerându-se *artă* și *știință*, școala are cursurile *absolut necesare* atât din punct de vedere *technic-științific*, cât și din punct de vedere *artistic*. Elevii sunt selecționați printr'un *concurs* la intrare — dintre absolvenții cursului *superior liceal*, real și modern, să îndeplinească calitățile studiului matematicei și să aibă înclinațiuni la desemn.

S'a vorbit prea puțin de această școală în cei 22 ani de când funcționează, așa că, o bună parte din technicianii noștrii să pare că o cunosc foarte puțin, iar alții chiar de loc. Numai așa se explică aprecierile *reintemeiate* ce unii au încercat să le facă la adresa acestei instituțiuni și a absolvenților ei. Imi propun a face aci sumarul programului de cursuri și lucrări, pentru edificarea tuturor.

Școala se împarte în două secțiuni: *Pregătitoare și de arhitectură.*

Cursurile ce se predau sunt teoretice și aplicațiuni la lucrările practice.

I. *Cursurile teoretice*, distribuite pe anii de studii sunt următoarele:

a) *In anii I și II pregătitori:* Matematici, Algebra superioară, Geometria analitică cu aplicațiuni, și calcule, Topografia și Nivelmentul, Fisica și Chimia cu aplicațiuni, Technologia materialelor de construcție, Geometria descriptivă cu epure, Mecanica și Rezistența materialelor cu aplicațiuni, Cursul de construcție partea I-ia și Teoria Arhitecturii partea I-ia;

b) *In anul I de arhitectură:* Perspectiva și Teoria Umbrelor cu proiecte de aplicație, Salubritatea și editalitatea clădirilor, Igiena clădirilor, Instalații speciale (apă, încălzit și luminat), Cursul de construcție partea II-a și Teoria arhitecturii partea II-a;

c) *In anul II de arhitectură:* Stereotomia (tăicrea petrelor şi a lemnelor) cu proiecte de aplicaţie, Istoria arhitecturii partea I, Legislaţia şi reglementarea clădirilor, Caete de sarcine, Intocmirea devizelor, Serii de preţuri, Contabilitatea şi organizarea şantierelor;

d) *In anul III de arhitectură:* Curs de istoria Arhitecturii partea II-a, Estetica, Decoraţiune, Compoziţia decorativă şi Mobilier.

Cursurile se predau zilnic, dimineaţa, iar după amează au loc lucrările practice de desemn, proiecte şi aplicaţiuni.

Programul cursurilor teoretice şi clasificarea lor în anii de studiu a fost făcută ast-fel ca elevii să obţie în primii ani toate cunoştiinţele technice necesare, aşa că în ultimii ani, către absolvirea şcoalei, să aibă putinţa a le aplică în mod practic la proiectele propuse a se studiă complect, după cum se va vedeà la enumărarea —în ordinea de execuţie—a lucrărilor de arhitectură.

Profesorii cari predau aceste cursuri sunt d-nii: E. A. Pangrati şi D. Bungeţeanu, profesori Universitari, Gr. Cerkez şi N. Mihăescu arhitecţi şi ingineri, Petre Antonescu, I. Pompilian, Sc. Petculescu, Er. Lăzărescu şi Ion Traianescu, arhitecţi.

II. *Din punct de vedere artistic, lucrările practice* se împart în: A. Lucrări de desemn ornamental şi modelagiu şi B. Lucrări de arhitectură.

A. *Lucrările de desemn ornamental* să predau în cei cinci ani de de studiu, elevii începând cu cele mai simple şi terminând cu cele mai grele. Aceste lucrări se fac după modele de platru, cu aplicaţiuni de schiţe după monumentele vechi. Execuţia să face numai în creion, haşurat, ca elevii să obţie cunoştinţele şi abilitatea de a redà în puţine linii detaliile clădirilor ce vor fi chemaţi să execute mai târziu.

Modelagiul să execută după aceleaşi modele de platru, prin aceste lucrări urmărindu-se ca elevii să'şi dea seamă mai bine de planuri şi reliefuri, umbre şi lumini. Aceste lucări sunt un compliment al desemnelor ornamentale, să execută în toţi anii de studiu şi au rolul a convinge şi mai mult pe elevi asupra efectului ce trebue să producă decoraţiunile întrebuinţate la clădiri.

Atât desemnul cât şi modelagiul să predau în şcoală de d-l Filip Marin, sculptor.

Elevul trebue să obţie în cursul şcoalei 13 menţiuni la desemn ornamental şi 8 la modelagiu.

B. *Lucrările de arhitectură* se împart în:

a) *Lucrări de desemn arhitectural* care se fac în anii I şi II pregătitori şi cari cuprind studiul amănunţit al ordinelor clasice: Toscan, Doric, Ionic şi Corintic cu aplicaţiuni de detalii şi miei compoziţii; rolul acestor lucrări este ca elevii să înveţe a desenà corect, a reţine proporţiile elementelor ordinelor şi a studià aplicaţiuni de laviu; La aceste lucrări elevul trebue să obţină 7 menţiuni,

b) *Proiecte de arhitectură*, cari se fac în anii I, II şi III de arhitectură, în timp determinat 1—2 luni, şi cari cuprind studiul soluţionărilor diferitelor probleme de clădiri, dela cele mai simple până la cele mai complicate. Aceste proiecte să prezintă complect studiate cu planuri, faţade, secţii, perspective, etc; La aceste lucrări elevul trebue să obţină 9 menţiuni în cei trei ani;

c) *Proiecte de aplicaţie* la cursurile de Stereotomie, Perspectivă şi Teoria Umbrelor, cari se fac în anii I şi II de arhitectură ca aplicaţii la cursurile respective—în timp de 15 zile.

d) *Proiectul de construcţie*, să execută la trecerea elevilor din anul II şi III de arhitectură, deslegând toate problemele de construcţie şi aplicând cunoştinţele obţinute de elevi la cursul respectiv, la cursul de rezistenţă, stercotomie, devize, Caete de sarcine etc. Timpul de execuţie trei luni;

e) *Proiectul de decoraţie*, care să execută de elevii anului al III-lea de arhitectură — spre a se constată abilitatea obţinută de elevi în compoziţiile decorative, ca aplicaţie a cursului respectiv. Timpul de execuţie 15—30 zile;

f) *Memoriile de şantier* executate de elevii anilor I şi II de arhitectură, constatând practica făcută la lucrări în timpul vacanţelor. Cu această ocazie elevul este obligat a descrie amănunţit şi a prezentà desene asupra tuturor lucrărilor executate, cerându-i-se a precizà modul cum a înţeles execuţia lor din punct de vedere constructiv.

g) *Relevări după monumentele naţionale* să execută de elevii anului al III-lea de arhitectură. Cu această lucrare se urmăreşte punerea în contact a elevilor cu vechile clădiri, cari au însemnătate istorică şi familiarizarea lor cu elementele arhitecturii naţionale.—Pentru aceste relevări elevii primesc şi premii în bani, cari nu sunt decât mici compensaţiuni ale cheltuelilor făcute la faţa locului cu măsurătorile şi întreţinerea. Aceste lucrări se fac în timpul vacanţei anului al III-lea de arhitectură.

h) *Concursuri de schiţe în 12 ore*, executate sub control de elevii anilor I, II şi III de arhitectură, prin care se urmăreşte rezolvirea problemelor uşoare, compositii de planuri şi de faţade şi mai ales abilitatea elevilor de-a studià, execută şi prezentà cât se poate mai bine o schiţă de arhitectură, într'un timp măsurat. Un elev trebue să obţie, în cursul anilor enumăraţi mai sus—12 menţiuni, la aceste lucrări.

i) *Proiectul de diplomă*—e ultima lucrare ce se face de elevii cari au obținut toate examenele (cu cel puțin nota 7) și toate valorile cerute de regulamentul școalei — și cari constă în desvoltarea unui program ce și-l impune fiecare candidat — aprobat, bine'nțeles, de Consiliul profesoral. Această lucrare întrupează tot ceea ce s'a făcut din punct de vedere teoretic și practic, cu detalii la scară mare, care privesc atât partea artistică cât și pe cea technică — constructivă. Calculele de rezistență, detaliile de dulgherie, tâmplărie, fierărie, pietrărie, zidărie, decorație, măsurători, devize, etc., sunt redate de data asta compiecte și studiate cu cea mai mare atențiune, absolventul fiind pus astfel la toate încercările și probele *cerute unui arhitect bine pregătit* pentru intrarea în viață socială.

Toate lucrarile de arhitectură se execută numai în atelierele școalei sub direcțiunea d-lor profesori arhitecți N. Ghica Budești, Ștefan Burcuș și St. Ciortan.

Inainte de-a să intră în studiul proietelor propuse de profesorii respectivi, elevii sunt obligați să facă o schiță de proiect, pentru care se ține un concurs de 12 ore—în care timp elevii sunt obligați a consemnà concepțiile și a le depune la secretariaiul școalei. Toate studiile următoare, și corecturile făcute de profesori nu să depărtează de concepția consemnată — ci numai o îmbunătățesc, dacă profesorii constată că nu corespunde caracterului și confortului clădirilor proiectate.

Proiectele și lucrările executate de elevi să cercetează de întreg Consiliul profesoral, într'unit anume pentru aceasta de cel puțin cinci ori pe an. Ele sunt grupate în expoziții, după programele propuse, iar Consiliul alege și valorifică pe cele bune.

Pe lângă școala superioară de arhitectură funcționează și *o secție de Conductori — desemnatori* — înființată la începutul anului școlar 1912—1913, spre a formà elemente de ajutori, pentru arhitecți, în biarouri și pe șantiere. In această secție să primesc absolvenți a cursului inferior liceal, selecționați și aceștia prin concursul de intrare.

Cursurile teoretice să predau în trei ani, unele fiind comune cu cele ce să fac în secția de arhitectură — iar altele predându-se special pentru această secție.

Lucrările de arhitectură, în primii doi ani, urmăresc programul celor doi ani pregătitori din Scoala de arhitectură, ușurat; în anul al III-lea să fac proecte de arhitectură simple, studiindu-se în special detaliile de construcțiune. Concursuri de schițe să fac numai în anul al III-lea, după programe ușoare.

Absolventii obțin diploma la sfârșitul anului al III-lea, după ce execută un proiect complect — cu detalii de construcție, măsurătoare, deviz, etc.

Rezultatele obținute, în cei patru ani de funcționare efectivă a acestei secțiuni, au fost îmbucurătoare, de oare-ce absolvenții au găsit imediat întrebuințarea pentru care au fost pregătiți.

Casă din Câmpu-Lung.
Culeasă de D-l **N. Stănescu** arhitect.

Studiile proiectelor în școala superioară de arhitectură, să fac în stilurile clasice întrebuințate; către sfârșitul școalei însă, se dau programe anumite cu obligațiunea a le studià numai în *stilul românesc.* Tendințele de caracterizarea stilului nostru național însuflețesc pe elevi la studii, fapt care a făcut să obțină multe lucrări frumoase în această direcțiune. Resultatul de alt-fel să poate observà și din încercările făcute, în ultimul timp, la numeroasele clădiri cu caracter românesc, executate în țară: *Aceasta dă și nota înmulțirii, an cu an, a diplomaților școalei noastre.*

Școala superioară de arhitectură este chemată să aducă mari servicii țării, pe de-oparte formând și înmulțind profesioniștii români, iar pe de-alta scăpând societatea de cei-ce, sub falșul titlu de arhitect, specalează încă buna credință a publicului.

Mai cu seamă acum, când *rolul arhitectului* în societate *devine din ce în ce mai apreciat*, școala de arhitectură mărită și complectată cu altele în orașcle principale ale țărilor surori—are menirea să deà societății numărul necesar *de arhitecți bine pregătiți* cari să împlinească nevoile din ce în ce mai numeroase, față cu prefacerile și organizațiunile *ce vor aveà loc în România-Mare.*

STATIE CIORTAN
ARHITECT.

PALATUL BURSEI ȘI AL CAMEREI DE COMERȚ DIN BUCUREȘTI

Această clădire monumentală a capitalei este opera D-lui *St. Burcuș*, care în anul 1907 a obținut premiul I, din 14 concurenți, la concursul internațional deschis pentru această lucrare. Concepută în stil Ludovic XVI modern, coprinde la parter *Sala Bursei*, cu intrare prin stradele Paris și Smârdan, cum și încă 5 mari piese pentru prăvălii și săli de consum cu serviciile lor, având legături cu subsolul și antre-solul.

Etajul I cuprinde *Camera de comerț* cu toate serviciile ei.

Etajul II cuprinde încăperi de închiriat spațioase cu dependințele lor potrivite pentru *societăți comerciale;* actualmente este ocupat de Cercul Industrial și Comercial.

Execuția clădirei s'a făcut cu materiale alese; toate planșeurile din beton armat, iar fațadele în piatră artificială. Valoarea totală a lucrărilor a costat 1.400.000, din cari 1.100.000 construcția și 300.000 lei instațiile și mobilierul.

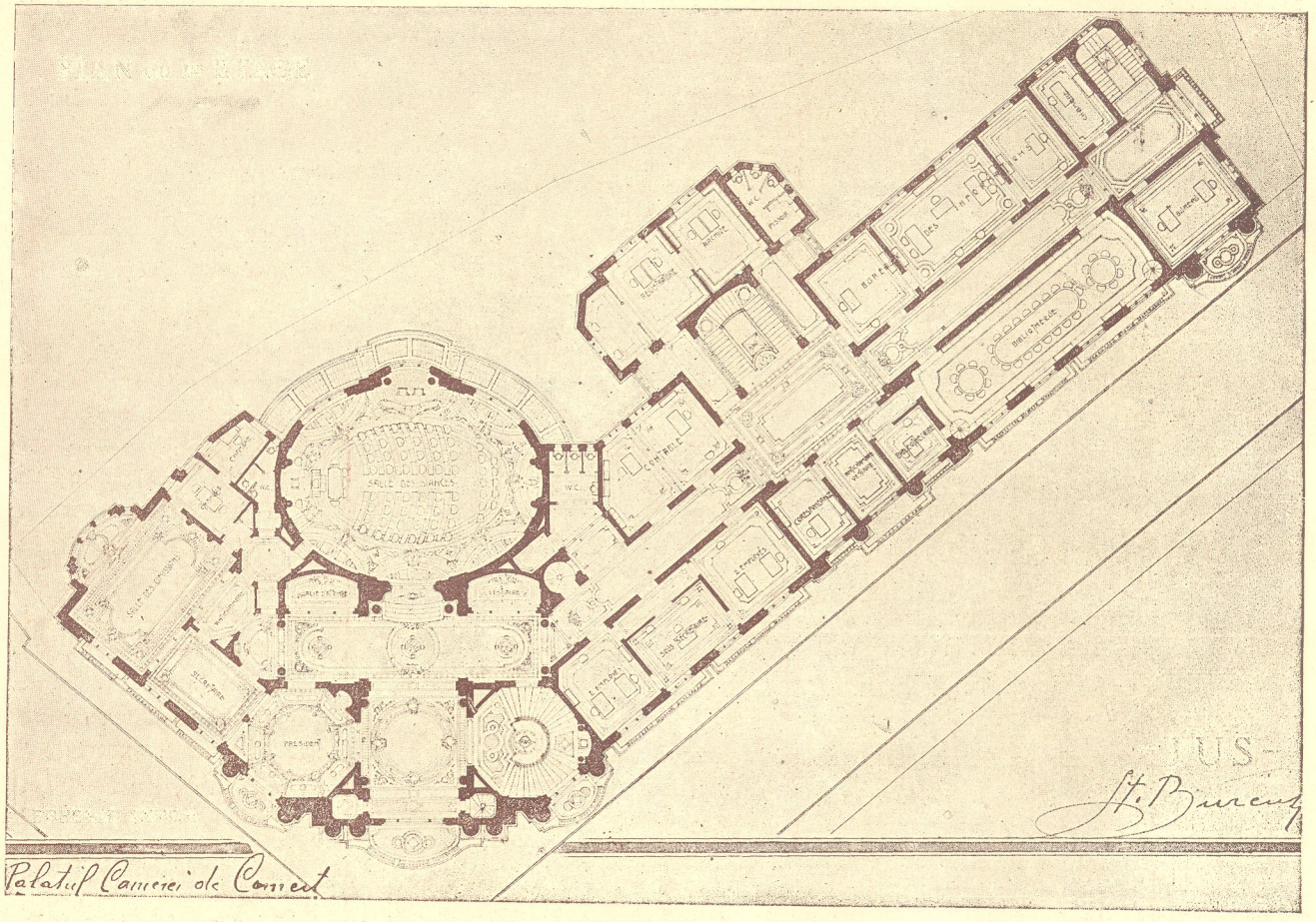

Planul Parterului.

Proect întocmit de D-l **St. Burcuș** arhitect.

Din lipsă de spațiu redăm pentru acest număr o parte din proiect: *planurile și vederea prespectivă;* vom continuà în numerile viitoare publicarea acestei interesante lucrări.

A.

Vederea prespectivă a Palatului Bursei şi Camerei de Comerţ din Bucureşti.

Proect întocmit de D-l **St. Burcuş** arhitect.

Cornişe la Cavoul Evlogic Gheorghief Cimintirul Bellu.

de **Ion Mincu** arhitect.

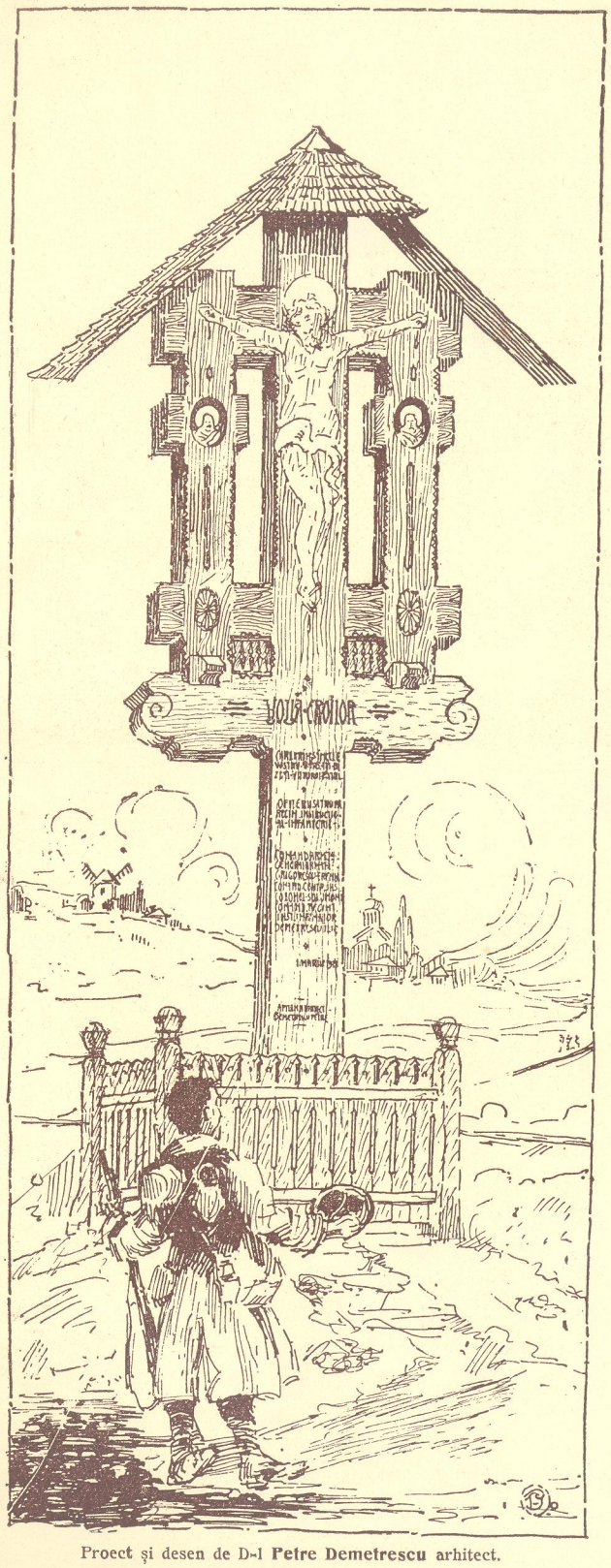

Proect şi desen de D-l **Petre Demetrescu** arhitect.

TROIȚA DIN BĂLĂBĂNEȘTI

De culmea unuia din din dealurile cele mai înalte cari împrejmuesc Comuna Bălăbăneşti din jud. Tutova, aşezată cu faţa spre soare-răsare şi dominând panorama de colnice ce se desfăşoară departe, în zări, — stă şi priveşte mândră în simplitatea ei, *Troiţa* înălţată în primăvara anului 1918, pentru pomenirea şi cinstirea veşnică a eroilor—ofiţeri şi trupă—cari au însemnat cu sângele lor dramul de glorie al «Românei Mari».

Înălţată din iniţiativa D-lui Maior avtiv *Ilie Demetrescu*, cavaler al ordinului «Mihai Viteazul» şi fost comandant al Reg. de Instrucţie al infanteriei, Armata I-a, în a 2-a parte a campaniei, împreună cu subsemnatul şi cu fondurile noastre, *Troiţa* din Comuna Bălăbăneşti e construită din lemn de ştejar, înnaltă de 7 metri şi împodobită cu motive româneşti în culori şi aur.

E — după câte ştim —, cel dintâi monament de pioasă amintire care s'a ridicat în ţară în onoarea scumpilor noştri, morţi din războiul pentru întregirea neamului.

Pe crucea din mijloc stă răstignit chipul blândului Isus, cel care a pătimit pentru omenire, ca un simbol al suferinţilor îndurate de cei dispăruţi pe câmpurile de luptă.

In jurul soclului, un grilaj simplu de lemn închide o mică grădină de flori câmpeneşti, pe când soclul crucei poartă în caractere vizibile inscripţia:

«Vouă eroilor, cari prin sângele vostru aţi brăzdat «Viitorul Patriei!»

ARHITECT-MAIOR REZERVĂ

PETRE DEMETRESCU

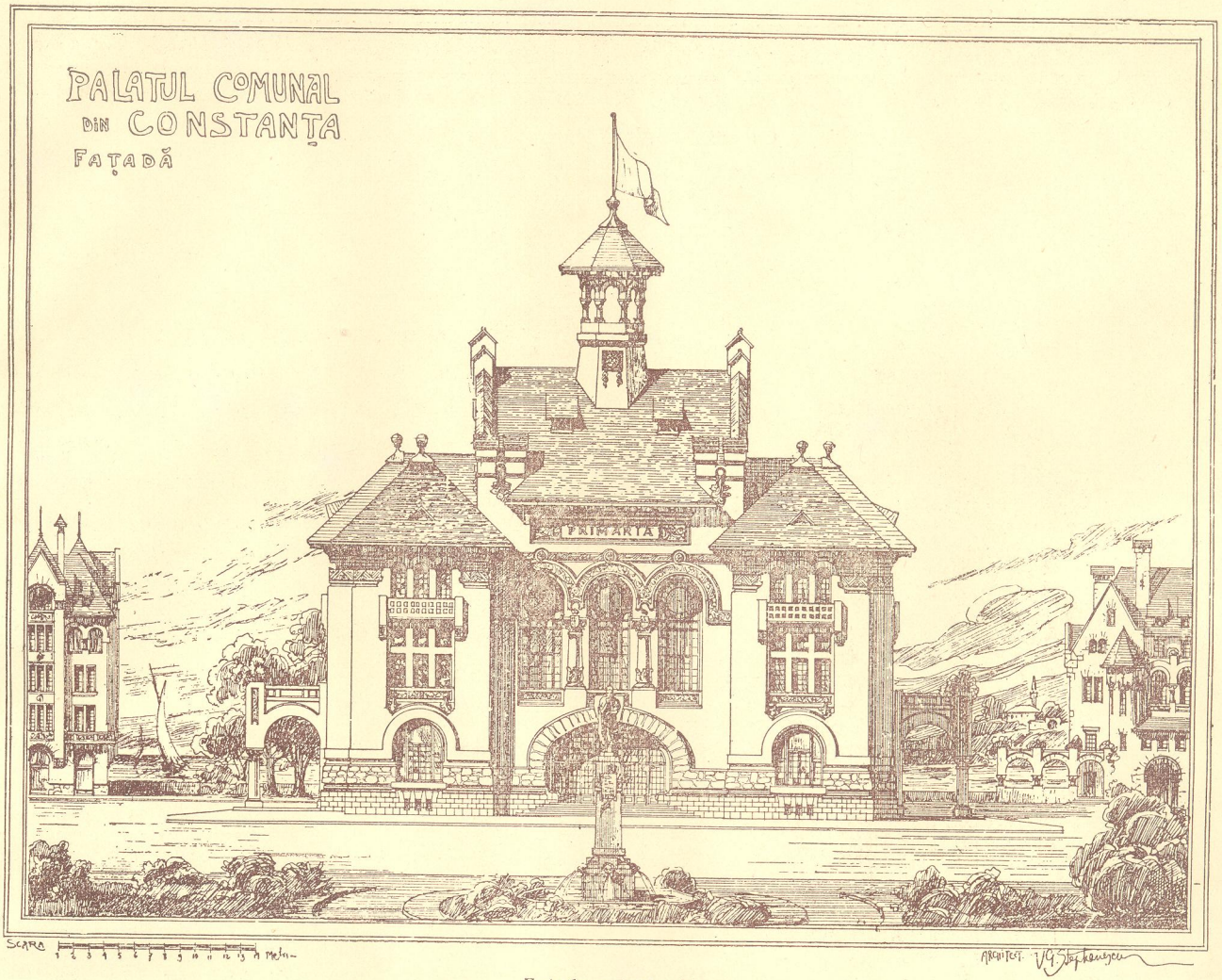

Fațada principaiă.

Procedat și desemnat de D-l **V. Ștefănescu** arhitect.

PRIMARIA DIN CONSTANȚA

Palatul Comunal din Constanța început în 1912, actualmente pe trei sferturi terminat, ocupă o suprafață totală de 1668 metri patrați și un volum de 39.912 metri cubi având fațada principală în piața Independenței pe un front de 34 metri, costă în total coprinzând și mobilierul, instalațiunile și decorația interioară suma de lei 1.200.000 ceeace revine la 30 lei metru cub de volum și 720 lei pe metru pătrat.

Palatul Comunal are:

1) Un subsol de 8 metri adâncime sub nivelul străzei în care s'a amenajat un mare local de berărie pentru circa 300 consumatori cu toate anexele sale, calorifer și pivnițele necesare.

2) Un parter în care se găsesc, Serviciul Percepției Comunale, Casieria Serviciului Medical și Serviciul de Higienă al orașului, Vestibilul și Scara de Onoare, Scările de serviciu, un mare local de Cafenea-Cofetărie și un Restaurant prevăzute fiecare cu portice acoperite cu o suprafață de 288 metri patrați.

3) Etajul I-iu având sala de consiliu, sala de căsătorii, Serviciul Stărei civile, Cabinetele Primarului și ajutorului său, Secretariatul, Contenciosul și Comptabilitatea.

4) Etajul al II-lea cuprinde Serviciul Technic și Edilitate, Arhitectură, Arhivele și o aripă disponibilă pentru servicii ce s'ar mai înființă.

Toată construcția este de piatră, cărămidă, beton armat; acoperișul central și turnulețul din fațadă sunt integral în beton armat.

Fundațiile au fost foarte dificile, construcția

mergând până la 10 și 12 metri adâncime până la stâncă, terenul din Constanța fiind foarte fugător.

In fața palatului se va creiă o mare piață având în axă statuia lui Ovidiu și grădini cu flori.

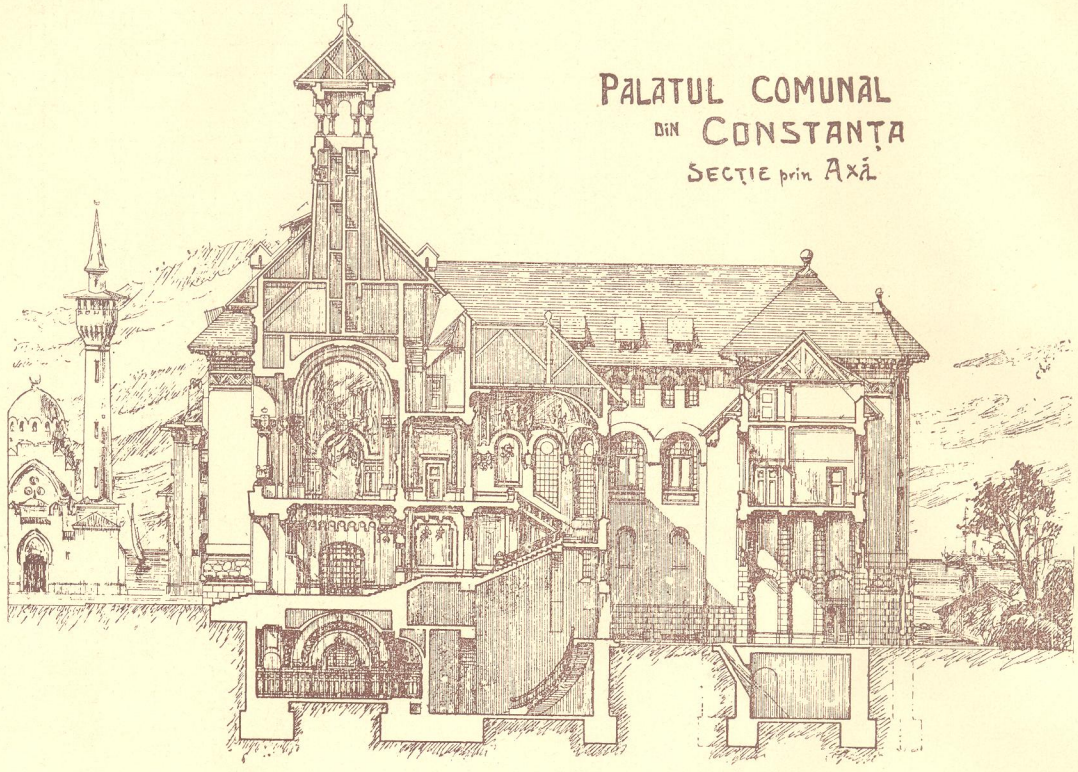

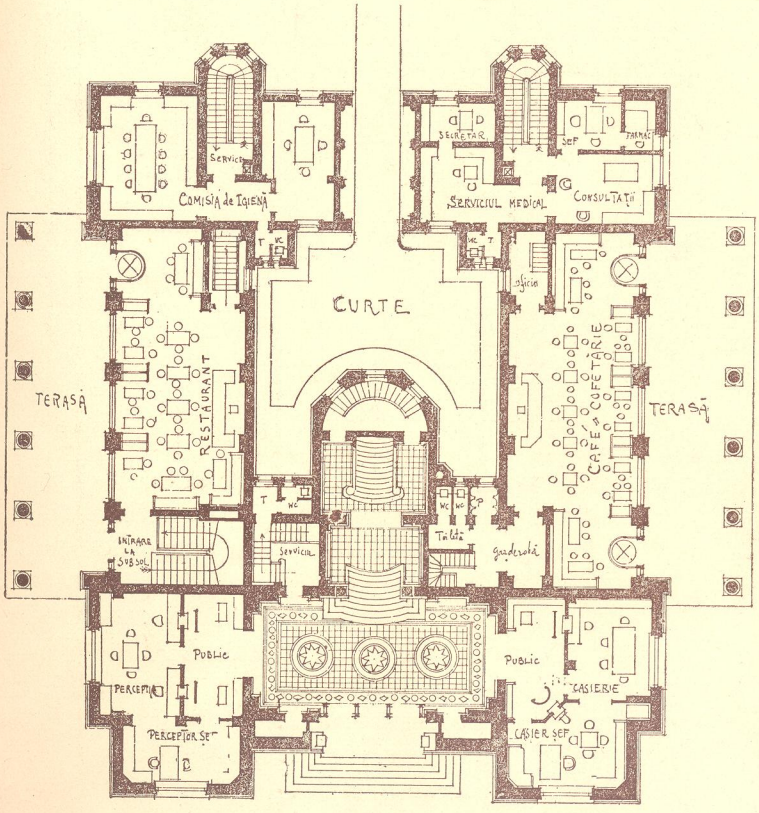

Planul Parterului.

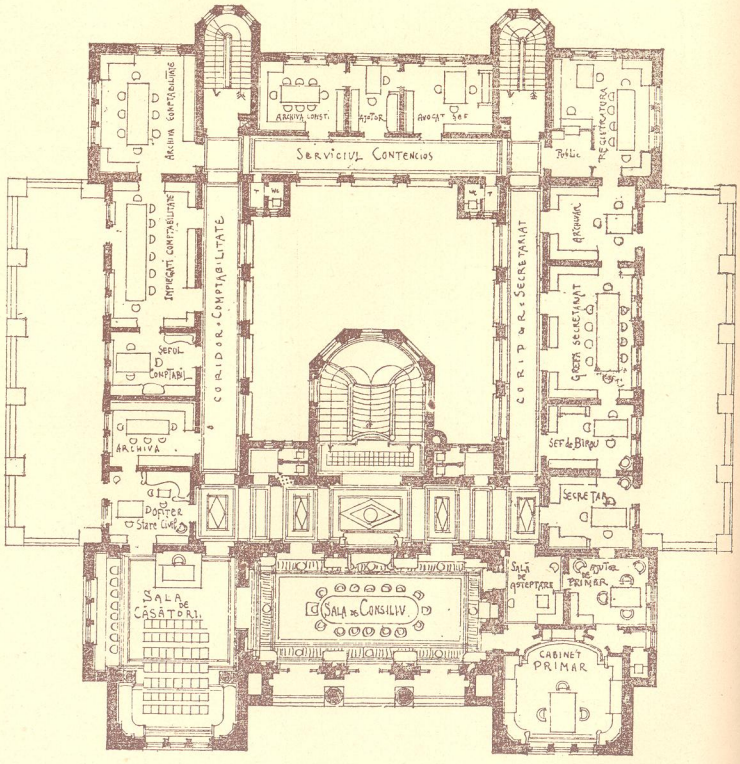

Planul Etajului I.

Palatul este complect degajat cu străzi pe toate fatadele.

V. G. ȘTEPHĂNESCU
ARHITECT

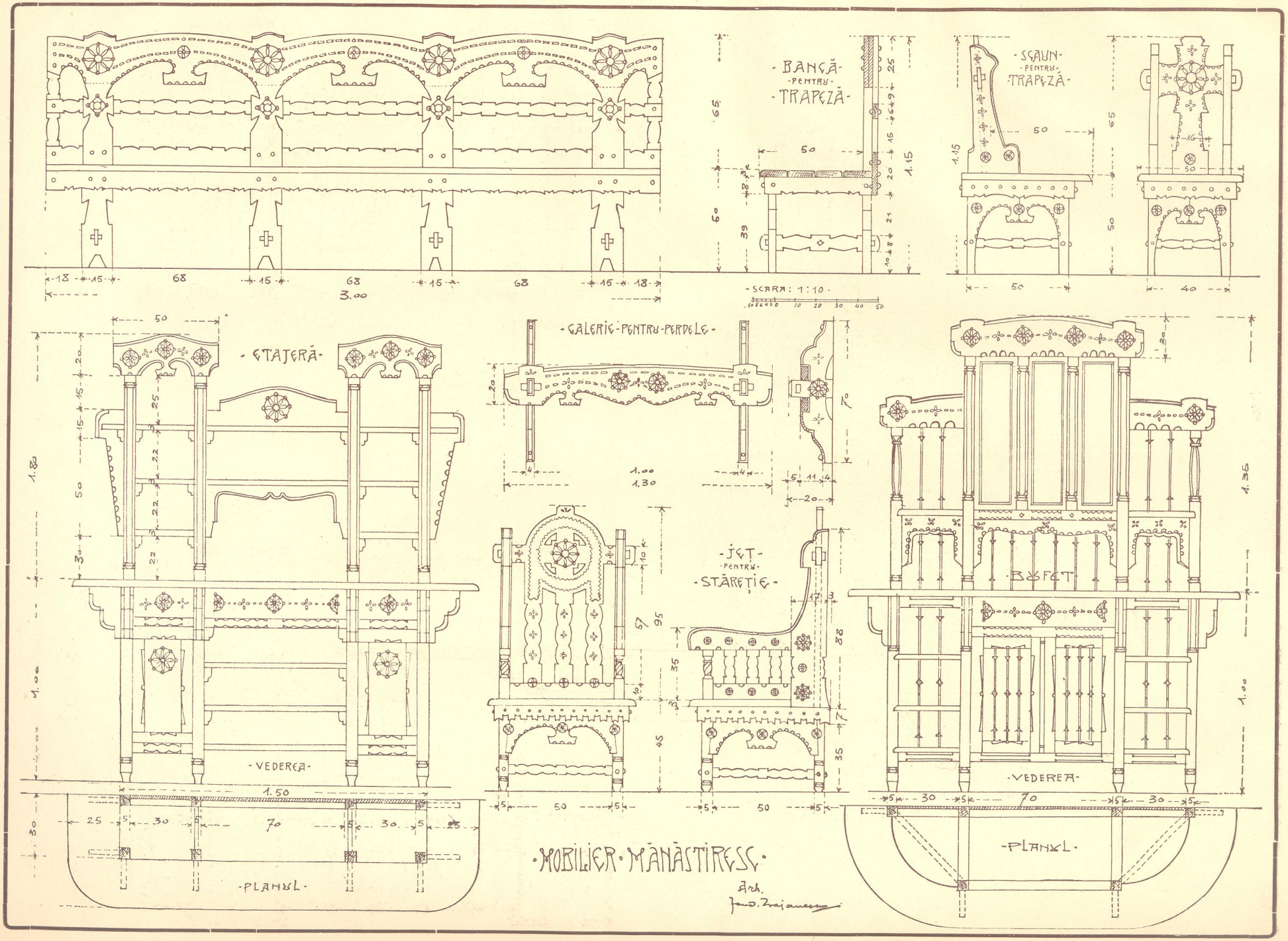

Mobilier Mânăstiresc pentru Schitul Sărăcineşti-Vâlcea.

Desen de **Ion D. Trajanescu** arhitect.

CRONICA ARTISTICA

Cu toată asprimea timpurilor viața artistică n'a încetat să se manifesteze: la început sfioasă, apoi din ce în ce mai stăruitoare.

In cadrul preocupărilor noastre, arhitectura și-a avut reprezentanții ei.

Astfel, prin Octombrie 1918 arhitecții *Traianescu* și *Becu* au deschis seria expozițiilor în Sala Grigorescu dela Ateneu.

Primul, cu un mănunchiu de aquarele reprezentând vederi după monumentele noastre istorice, al doilea, care e și pictor, un grup de pânze, aquarele, desemn, reprezentând peisagii, flori, fructe, compoziții și vederi după monumente din țară. Expoziția lor colectivă a fost viu cercetată de public și favorabil apreciată de critica artistică.

* * *

Prin Ianuarie 1919 arhitectul *Cretzoin* și-a deschis a 5-a a sa expoziție de aquarele și desene în saloanele *Arta* din Str. Franclin.

De data asta *D-l Cretzoiu* ne-a adus pe lângă interesante vederi arhitectanice de prin Moldova și o bogată colecție de impresii de pe front și din locurile bânduite de războiu: Tranșee, poduri rupte, biserici și case bombardate din regiunea Mărăști și Mărășești.

Publicul și presa i-a făcut primirea bine meritată.

* * *

Tot în acest timp, elevii arhitecți ai școalei de *Beaux arts* din Paris, *Teodoru* și *Cantacuzino* au expus la casa școalelor «*Docnmentele arhitectonice*» o bogată și variată colecție de motive culese prin Moldova, după monumentele naționale, biserici case țărănești etc. Le revine tot meritul pentru corectitudinea desenului și pentru redarea artistică, cum și pentru cultul ce-l au față de vechea arhitectură românească.

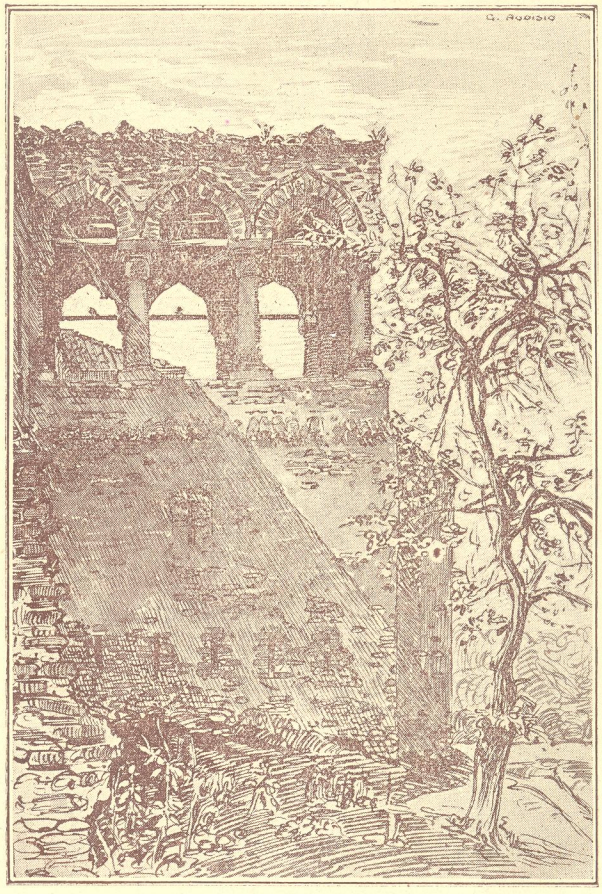

Marea Comana. Foișorul dinspre nord.
După o aquarelă de **G. Audisio.**

* * *

Prin Februarie 1919, elevii arhitecți ai școalei din București: *Catul Bogdan*, *G. Audizio*, *H. Creangă* și *Lucia Dumbrăneanu*, au deschis în Sala Grigorescu, o expoziție colectivă de aquarelă și desen.

Tinerii artiști au strâns la olaltă schițe după monumente vechi, case, peisagii compoziții etc.

Fie-care cu nota sa caracteristică: *Catul Bogdan* un distins și abil desenator prinde în peniță o salcie pletoasă, o biserică văzută printre crângi, un grup de cai, și în coloare, colțuri și străzi din Socola Iașilor; *G. Andisio*, redă cu agerime și vigoare, interioruri după monumente, calde peisagii de toamnă, compoziții; *H. Creangă* colorează cu sinceritate, reflexe de toamnă în ape liniștite și prinde mistice interioruri de biserici și vederi; *D-ra Dumbrăneanu* notează în cărbune subtile mișcări și expresii de figuri și atitudini, cu siguranța unui artist încercat.

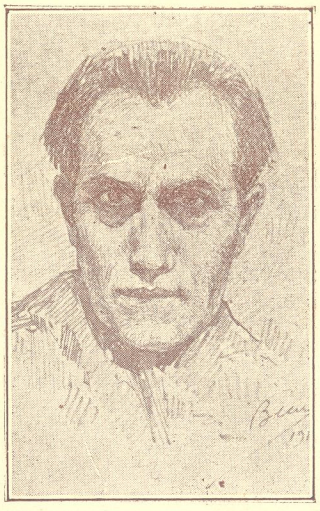

Auto-portret de **St. Becu** arhitect și pictor.

* * *

Intr'o sală a muzeului de antichități arhi-

tectul *Simota* expune relevenul său după *Cetătea Albă* din sudul Basarabiei.

In peniţă, aquarelă şi desen, redă vederi, planuri şi detalii, o preţioasă lucrare documentară şi artistică. D-l Simota ar puteà aduce reale servicii istorico-artistice, specializandose în această direcţiune.

* * *

Mişcarea artistică a arhitecţilor şi elevilor arhitecţi este un semn înbucurător pentru vremea noastră şi ar fi de dorit ca toţi arhitecţii la olaltă să organizeze anual câte un *Salon de arhitectură* spre a contribuì astfel la educaţia gustului public pentru arhitectura pământeană.

CRONICAR

TRIBUNA LIBERA

Ia una din secţiile Tribunalului de Ilfov Judecătorul are nevoe de un expert pentru evaluare de mobilier. Avocatul părţii propune pe D-l arhitect X.

— «E arhitect ?»—Intreabă Judecătorul— «nu se oricepe un arhitect în mobilier. Se numeşte D-l Y».

D-l Y e inginer (?) mecanic.

In sala de deliberare a Secţiei, calendarul de perete poartă tipărit cât mai vizibil, numele şi adresa unui neîngăduit de favorizat în expertize domn. Şi probabil că în afară de sala de deliberare şi de calendar, vor mai găsì mijloace pentru a se vârâ în sufletul Judecătorilor, aceşti geambaşi de expertize. Să mi-se ierte titlul ce-l dau, însă altul nu au.

La Academie, un ilustru erudit a afirmat pe onoarea D-sale, că trăim într'un secol de civilizatie. Mi-se pare a spus că este sec. XX.

Il credem pentru că şi-a dat onoarea şi ne plecăm înaintea erudiţiei, — de ce însă admosfera faptelor e aşa de sufocantă ?

Să-şi deà savanţii onoarea, pentru a scăpà de dezastrele acestei admosfere !

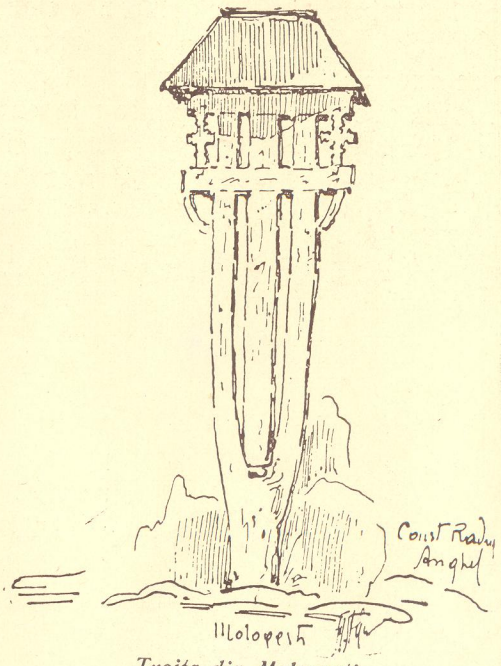

Troiţa din Mologeşti.
Desen de **Fl. Stănculescu** arhitect.

* * *

Un politechnicum pentru a dà României Mari, pe lângă alte persoane tehnice, şi Arhitecţi. Un strigăt lansat, articole de ziare, se naşte un isvoraş de idee cu tendinţa zilelor de reformă de azi, să devie puhoiu. Un obuz pe câmpul de luptă al ideilor, care îmormânteză o viaţă. Şi ochiul arhitectului-artist se închide sub dărămăturile colţuroase ale unei organizaţiuni străine.

Un *politehnicum*, care să scoată şi arhitecţi, aşa cum este în Germania şi nu ştiu în mai care ţară, aşa cum nu este în Franţa, ţara care păşeşte cu câteva secole în frunteà cârdului de ţări ce o urmează şi o imitează în Arhitectură.

De ce ? Pentru a strangulà copilul abià născut de Arhitectură caracteristic sufletului naţiei noastre şi a climei în care trăim ?

Am ajuns atât de departe în Arta Arhitectonică, încât putem să jonglăm noi formaţiuni, ajungând blazaţi fără trecut de blazon, într'o decadenţă fără calme?

Este Arhitectura românească un născut hibrid pentru a-l aruncà pe Stânca Tharpeia ca odinioară Spartanii! Şi în schimb să rămânem cu un schelet technic?

Multe puncte de întrebare se nasc, cari nu pot aveà răspuns pe bază de *politehnicum*.

Pământul care se învârteşte în haosul frământărilor după răsboi, suportă ca toţi cei cari nu au căderea, să vorbească în numele celor care ar trebuì ?

Ce fac aceştia ?

Să vorbească !

* * *

Scrisesem înainte de războiu un articol, în care puseseм revolta mea tânără și sinceră, de modul cum se înterpretează și se dau în comerț anume motive de artă națională. Revista a binevoit să-l cenzureze complect.

Cu toate acestea trebuește revenit. Trebuește revenit pentrucă avem o datorie față de publicul care ne urmărește, ne încurajează și chiar ne tolerează în încercările noastre de fixarea artei naționale.

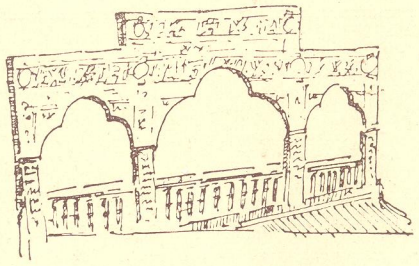

Publicul vorbește: «eu sunt român, vorbesc și simt românește, vreau să trăesc viața românească așa cum mi-a fost transmisă din moși strămoși. Tu artist, să cercetezi această viață și să mă ții mereu în ea. Eu o vreau și tu trebue să te supui». Și cum artistul e român și-l poartă același simț, totul se coordonează.

Se întâmplă însă că în rândurile luptătorilor vin speculanți de glorie sau interese, și —pe când lupta se duce mare, frumoasă, anonimă, — ei în spatele luptei bat tobele și desfac o marfă dăunătoare.

Așa s'a întâmplat în lupta ce se duce pentru fixarea mobilierului românesc. Masa anonimă a lucrătorului conștient lucrează tăcut și făurește maestru.

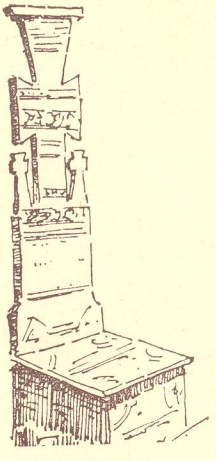

Pe un afiș al Teatrului Național, apare însă: «actul III e montat cu mobilă românească dela singurul specialist . . . . . .»

Și iacă și două din principalele bucăți ale mobilierului anunțat, o bancă și un scaun. Ce are românesc, forma? Banca n'are o formă, scaunul are o spetează de troiță de piatră, disproporționată în formă. Elementele, arcul în trilob? E așa de diformat și așa rău proporționat, cele două laterale numai puținel mai mici decât cel din mijloc, că ochiul e supărat.

Ce are românesc, atunci? Pirogravura în culori, care reprezintă o scoarță mare cât spatele băncii sau a scaunului și pe care un copil năbădăios s'a apucat s'o taie după conturul formei?

Nici odată românul nu și-a amestecat formele decorative. El nu punea motivele de pe scoarțe pe speteze de scaun și nici într'o parte alta.

Care e specialitatea specialistului? De a luà motivele de scoarță țărănești și a-le pictà, neținând socoteală de forma obiectului sau de natura lui, peste tot: pe scaune, (pe piciaare la fel ca pe spetează și pe banchetă) pe mese, la fel, pe tabacheri, pe tave, tăvițe, oale de flori, rame, ploști,— peste tot unul și același motiv și repetat în culori vii.

Aceasta într'adevăr constitue o specialitate, nu însă în arta decorativă. Acum specialistul a devenit «întemeetorul artei decoratibe românești».

E trist. Se face reclamă pe spinarea artei naționale care formează fala unui neam, — și care nu are întemeetor și n'are specialist,— e produsul anonim al neamului.

La noi se face greșeala de se ià executantul drept specialist și în compoziție ca și cum zidarul înlocuește pe arhitect în concepția planurilor.

Studiind numai puțin de tot, foarte puțin, ceiace avem țărănesc și vechi în arta națională, vom vedeà că cei ce au lucrat pe vremuri, și cei care anonim lucrează astăzi, nu lucrau țesătoria de pe chilim pe scaune și cioplitura dela cosoroaba casei erà alta ca cea dela furca de tors. Tăetura stâlpului care îl punem la poartă diferea de a celui pe care îl puneau la casă. Ploșca erà decorată după forma ei rotundă și nu cu motive colțuroase de țesături, ci cu flori, dând notă bunei dispoziții. Picturile de pe lăzi și pe acolo pe unde mai sunt, niciodată, dar absolut niciodată nu reprezentau motive de țesături. Același lucru pentru ceramică, decorația urmărește și accentuează forma într'un mod foarte rațional și cu motive aparte, întrebuințate numai la ceramică, rezultat al practicei. Ceva mai mult. Chiar la îmbrăcăminte, cusăturile cu acul diferă în motive, de alesături. Ornamentația pe pânză diferă de cea pe lână,— iar ornamentația de găitan făcută pe haina de dimie și cioareci e cu totul aparte.

Să nu facem confuzie de înterpretare crezând că ori cum s'o utilizà motivele naționale, ele reprezintă arta națională. Preferăm să rămână ascunsă, arta națională, decât prost interpretată. Interpretările greșite strică gustul public și gustul public încorajează interpretările greșite.

Să nu ajungem din cauza aceasta să ne halim arta, pe care a stricat-o nevrednica noastră cercetare.

F. STĂNCULESCU
ARHITECT

RECENZII

1. *Rolul și Intervenția statalui în arhitectura privată* este titlul sub care D-l Marcu Dailiu arhitect, publică un interesant studiu cu privire la *Construcțiunea rurală, Construcțiunea urbană, Arhitectura edilitară, Chestiunea lucrătorilor*, starea de lucruri de azi și ce ar trebui de făcut în viitor.

In deosebi atențiunea D-sale e concentrată asupra construcțiunilor destinate marelui public—fie la țară, fie la oraș—unde din lipsă de construcțiuni higienice, mizeria și mortalitatea seceră populațiunea,

Cu privire la rolul arhitectului pentru îndeplinirea acestor cerințe sociale, D-sa îl găsește cam redus în timpul de față, la noi; și nu vede o îndreptare decât atunci când profesiunea de arhitect va fi îngrădită prin *lege*.

Lucrarea D-lui arhitect Marcu D. este un *document al timpului* și merită toată solicitudinea celor ce sunt chemați să ia parte la prefacerile de mâine; cum și atențiunea specialiștilor și a marelui public.

* * *

2. *Revista de Arhitectură și Construcțe* înființată de D-nii Cegăneanu și Iotzu arhitecți și D-nul Pedrazoli, inginer, își face apariția No. 1, acum, când la noi se anunță tot felul de reforme, semnalând și ca câte-va chestiuni de interes general: despre *Gospodăriile țărănești, industria noastră în viitor, beton armat, întreprinderi publice, sistematizarea planului capitalei, concursurile publice de arhitectnră*, etc.

Schițe de mobilier și compoziții de D-nul Iotzu înpodobesc plăcut paginele revistei.

Printre «chestiunile de discutat», găsim la *restaurarea monumentelor istorice*, unele observări întemeiate pe o pictură de Szatmary: cum că *foișorul lui Dionisie* dela Hurezi, ar fi avut la început *trei arcade* laterale, iar nu *două* după cum se vede după restaurare.

Se știe însă că Szatmary, de dragul artei, sacrifică de multe ori în tablourile lui, realitatea; încât nu se mai poate comptă pe «*importanța documentară netăgăduită*», a lor.

Se poate cita tabloul ce reprezintă *Mânăstirea Curtea de Argeș* în care se vede o parte din chiliile ce înconjurau Mânăstirea, înainte de restaurare și la care a adăogat *gardul în floroni de piatră*, făcut odată cu restaurarea, când *s'au dărâmat chiliile*.

In cazul nostru, pentrucă coloana din stânga foișorului a fost dela începutul ei (1690—94) nesculptată făcând parte din Galeria veche ce înconjură Mânăstirea, pictorul,—de dragul tabloului—a făcut-o sculptată și și-a terminat frumos lucrarea iar criticul modern conchide că s'a restaurat rău, fără să consulte buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice din 1909 unde se vede că acest frumos foișor a fost ridicat de Arhimandritul Dionisie în anul 1753, după 59 de ani dela zidirea Mânăstirei Hurezi cu câte două arcade de fiecare latură, la fel cu foișoarele vechi ale Mânăstirei, pe un *plan pătrat* după cum rezultă și din clișeul după Szatmary, forma acoperișului fiind piramidală.

De asemenea ușa ce se vede în tablou, în realitate se află în partea opusă, lângă scară; iar fereastra de lângă ușe, lasă la dreapta sa un picior de zidărie, abia pe jumătate din grosimea cerută de stâlpul de sus. Oare, așa să fi cunstruit meșterii vechi?

Bolnița ce se vede în fund, în realitate se află în axa bisericiei din tablou, și nici nu e vizibilă din punctul perspectiv al tabloului.

Cum rămâne cu valoarea *documentară* a tabloului și cu *concluziunile* trase?

Pentru edificare, se poate vizită *copia în platru în mărime naturală* a acestui foișor, ce se află expusă în palatul artelor.

La «note și informațiuni» găsim unele reflexiuni făcute cu prilejul *expoziției dela Ateneu* deschisă de patru elevi arhitecți în scopul de-a pleca la Paris: doi pentru *pictură* și doi pentru *arhitectură*.

Ne surprinde curiosul proces de conștiință făcut cu această ocazie tinerilor expozanți, în loc ca obiectul cronicei să fie lucrările expuse!

De ce D-l *Sp. C.* vede în plecarea lor o *dezerțiune* dela *școala noastră de arhitectură*, al cărei elev a fost și D-sa ?. Evident că școala de *Beaux-arts* din Paris este fatal superioară celei din țară și la multe alte din străinătate: se explică deci, *mirajul* ce-l exercită asupra tinerilor talente.

Că doi din expozanți vor să facă Pictura: foarte bine, că în fine și-au *găsit vocațiunea;* că cei alți doi pleacă pentru Arhitectura: îi felicităm pentru bunele intențiunii și le dorim tuturor să ajungă *maeștri!* Azi, mai mult ca ori când *liberul arbitrn* al fie-căruia, le determină hotărîrile!

R.

SOCIETATEA ARHITECŢILOR ROMÂNI

— ADUNAREA EXTRA-ORDINARA —

Societatea Arhitecţilor Români, în şedinţa adunărei extra-ordinare dela 3 Martie 1919, restudiind toate chestiunile ce interesează desvoltarea firească a profesiunii de arhitect, atât faţă de drepturile şi îndatoririle membrilor ei, cât şi faţă de prefacerile ce se pregătesc în toate ramurile de activitate din cuprinsul României Mari, găseste de datoria sa de-a urmări pe toate căile înfăptuirea revendicărilor sale.

— Astăzi când toate breslele şi profesiunile se pregătesc, în rânduri strânse, spre a-şi dobândi prin ele însuşi dreptul de trai, de conducere şi desvoltare, fără amestecul altora, străini de interesele lor; astăzi, cu atât mai mult noi, arhitecţii, tari pe puterea drepturilor şi rolului nostru civilizator în viitoarea dezvoltare a ţării; astăzi, cerem mai mult ca oricând ca profesiunea de arhitect să nu mai depindă sub nici o formă de alte profesiuni.

Cerem să fim organizaţi într'un corp aparte, cerem ca prin noi să se ia toate măsurile necesare pentru desvoltarea profesiunei de arhitect.

In cadrul acestor principii vom urmări în toate împrejurările aducerea la îndeplinire a următoarelor puncte din programul nostru, stabilit prin adunări extra-ordinare şi consfinţit de congresul general al tuturor arhitecţilor din ţară, dela 25—26 Februarie 1916 şi anume:

1. Ingrădirea profesiei de arhitect: «Nimeni nu va puteà profesà arhitectura fără să fi obţinut o diplomă dela o şcoală specială de arhitectură, fie din ţară, fie din străinătate—echivalată de stat».—

2. Organizarea unui corp de arhitecţi pentru serviciile statului, judeţelor, comunelor şi instituţiunilor pendinte.

3. Crearea unui consiliu superior de arhitectură.

4. Regulamentarea condiţiilor de aprobare a proiectelor de clădiri la comunele urbane.

5. Regulamentarea concursurilor publice pentru proiecte de clădiri de orice gen.

6. Suprimarea planurilor tip pentru lucrările mai importante.

7. Lucrările de arhitectură—de orice fel—să nu mai fie încredinţate arhitecţilor în afară de graniţele ţării.

8. Regulamentarea şi unificarea tuturor serviciilor de arhitectură la stat, judeţ, comună şi instituţiile pendinte de ele.

9. Expertizele în materie de clădiri să fie făcute numai de arhitecţi.

10. Reformele necesare învăţământului arhitecturei, complectarea acestui învăţământ, prin şcoli inferioare, şcoli de constructori şi conductori etc., să fie întocmite de comisiuni speciale alese din corpul arhitecţilor.

Pe lângă cele arătate, societatea nu poate admite nici o tendinţa ce s'ar urmări de oricine, a lucrà în numele arhitecţilor, sau pentru ei, sub motiv de organizări, îndrumări, etc., şi cere stăruitor celor ce au nevoe de concursul arhitecţilor să se adreseze corpului lor.

Ca încheere, Societatea Arhitecţilor Români, în numele tuturor arhitecţilor din ţară—cere organizarea complectă şi unitară a profesiunii de arhitect, de oarece azi—mai mult ca oricând o necesită timpurile şi o cer dreptele noastre revendicări.

Adunarea de azi ia act de comisiunea instituită de comitet, potrivit art. 2 al g. din statut — compusă din D-nii Şt. Burcuş *preşedinte*, P. Smarandescu, St. Ciortan, V. Gh. Ştefănescu, Sim. Vasilescu, D. Marcu, I. Trajanescu, Gr. G. Cerkez, D. Renard şi Chr. Cerkez *membri*—căreia i se dă deplină putere ca, împreună cu comitetul, să stăruiască şi să reprezinte interesele societăţei, pentru îndeplinirea celor arătate mai sus.

SOCIETATEA ARHITECŢILOR ROMÂNI

— SEDIUL: STRADA ENEI No. 6 —

No. 480.—7 Martie 1919.

Domnule Preşedinte,

Ca urmare la intervenţia Societăţei Arhitecţilor Români, făcută pe lângă Ministerul de justiţie, ne permitem a aduce şi la cunoştinţa Domniei voastre, că expertizele în materie de arhitectură se încredinţează — câte odată după cererea părţilor, altă dată din oficiu — unor persoane cari nu au nici titlurile necesare, nici vreo altă calitate spre a întocmi acte de expertiză într'o specialitate pe care ei nu o cunosc.

Ministerul de Justiţie ne-a dat complectă dreptate şi prin adresele No. 256/4 Ianuarie 1919 şi 3015/18 Ianuarie 1919 adresate D-lui Prim Preşedinte al onor Trib. Ilfov a intervenit rugând ca expertizele în materie de arhitectura — să se dea numai — arhitecţilor diplomaţi — şi în special, membrilor Societăţei arhitecţilor români.

In acest scop se anexă şi un tablou cuprinzând numele şi adresele a 100 arhitecţi, —membri ai Societăţei arhitecţilor români.

Cu toată această intervenţie şi cu toată dreptatea cauzei noastre, vedem cu durere că o parte din D-nii Judecători continuă sa numească experţi, fără à consulta tabloul înaintat de noi.

Aşa vedem cum miile de anchete„ infaturm" cerute de majoritatea cetăţenilor, în vederea despăgubirilor de război, au fost încredinţate unor persoane — cari sub titlul de — inginer hotarnic — ascundeau foşti ofiţeri, sau foşti guarzi de genie, iar sub titlul de inginer sau arhitect, ascundeau vreun conductor, vreun desenator, sau vre-un antreprenor netitrat.

Ne permitem a atrage atenţiunea D-voastre şi asupra confuziei, care se face între titlurile de arhitect şi inginer, care sunt două profesiuni cu total diferite una de alta.

Arhitecţii trebue să fie consultaţi atunci când este vorba de clădiri, sau evaluări de terenuri în oraş — iar inginerii — să fie consultaţi după specialitatea lor şi anume — inginerii: electriciani, mecanici, de poduri şi sosele, hotarnici — după cum expertiza se referă la o lucrare de electricitate, de maşini, de drumuri sau de hotărnicie.

In special, contestăm cu total, D-lor inginerii hotarnici; — cari după organizarea actuală posedă acest titlu pe baza unui examen sumar, fără a fi urmat vreo şcoală — să poată avea cunoştinţele unui arhitect şi să rezolve dificilele probleme sau evaluări, ce se pun în expertizele de arhitectură.

Mai mult de cât atât: Respectând suveranitatea judecătorului la numirea unui expert, credem totuşi că spiritul legei este ca alegerea expertului să se facă dintre specialişti într'o anumită materie — adică atunci când este în discuţie o clădire nu poată fi numit de cât un arhitect, când este vorba de maşinele unei fabrici să nu poată fi numit de cât un inginer mecanic; iar când este nevoie a se măsură moşiile să nu poată fi numit de cât un inginer hotarnic.

De altfel expertul specialist — este chemat a lumină pe Judecător, care nu e specialist şi nu poate fi luminat de o persoană care nici ea nu posedă această specialitate.

Având în vedere cele de mai sus — ne permitem D-le Preşedinte a anexă la prezenta petiţie un număr de tablouri — cuprinzând numele şi adresele membrilor Societăţei Arhitecţilor Români, cu rugămintea de a dispune afişarea lor, în sălile de Consiliu, în sala publică, precum şi la intrările Secţiei.—

De asemenea cerem să se distribue câte un asemenea tablou fiecărui Demn Judecător din Secţia D-voastră.

Vă mai rugăm ca toţi D-nii Judecători şi Grefieri să ia cunoştinţă de cuprinsul prezentului memoriu si să binevoiţi a interveni personal pe lângă D-niile lor spre a satisface dreapta noastra cerere, care nu poate fi decât în interesul dreptei judecăţi, precum şi a unei echitabile respectări a titlurilor academice, pe care diferiţi specialişti le-au căpătat în urma studiilor şi experienţei făcute.

Primiţi, vă rugăm, Domnnle preşedinte, asigurarea consideraţiunii noastre.

Comitetul Societăţei Arhitecţilor Somâni;

Arhitecţi: P. Antonescu, P. Smarandescu, St. Ciortan, I. D.Berendy, L. Negrescu, Er. Lăzărescu, D. Herjeu, V.G. Ştefănescu, Sim. Vasilescu, D. Marcu, I. D. Traianescu şi N. Stănescu.

Domniei-Sale

DELA SOCIETATEA ARHITECȚILOR ROMANI

COMITETUL S. A. R.

Președinte: P. Antonescu, *Vice-președinți:* P. Smărăndescu și St. Ciortan, *Casier:* S. Vasilescu, *Secretar:* N. Stănescu, *Membri:* Berindey I. D., Hârjeu D., Lăzărescu E., Marcu Dailiu, L. Negrescu, Ștefănescu Victor, Ion D. Trajanescu.

JURIUL DE ONOARE AL S. A. R.

Președinte: I. D. Berindey, *Membri:* St. Ciortan, St. Burcuș, V. G. Ștefănescu, Victor Simionescu.

COMISIUNEA CELOR *ZECE* MEMBRI

Însărcinați cu întocmirea memoriului pentru revendicările profesiunei de arhitect.

Președinte: St. Burcuș, *Membri:* Ciortan St., Cerkez Cristofi, Cerkez Gr. G., Marcu Dailiu, Renard D., Smărăndescu P., Ștefănescu Victor, Ion D. Trajanescu, Vasilescu Simion.

COMITETUL REVISTEI «ARHITECTURA»

Membri: Berindey I. D., Marcu Dailiu, P. Smărăndescu, V. G. Ștefănescu, Ion D. Trajanescu, S. Vasilescu, *Secretar:* C. Nănescu.

BUGETUL

SOCIETAȚEI ARHITECȚILOR ROMANI PE ANUL 1919

A. *Venituri.*

1. Cotizațiunile membrilor pe anul 1919=112×60=	6.720.—
2. Restanțele cotizațiunilor și taxelor de înscriere = 20.350 lei. Se evaluează încasările probabil la lei	3.000.—
3. Cupoane la Efecte Publice din depozitul Casei de Depuneri (15.400 proc. 4% și 5%) Cupoane neîncasate din Octombrie 1916 (9 trimestre) lei 1692. Cupoane de încasat pe anul 1919 (4 trimestre) lei 752	2.444.—
4. Din vânzarea eventuală a publicațiunilor ce posedă societatea lei	100.—
5. Excedentul probabil al vânzărei revistei pentru acoperirea creditului acordat de societate prin bugetul 1916	4.000.—
6. Despăgubiri—Pagubele suferite de societate lei 5684—pentru buget	1.—
Total	16.265.—

B. *Cheltueli.*

1. Imprimate	600.—
2. Corespondență, timbre, etc.	300.—
3. Cheltueli de biurou	150.—
4. Localul societății: mutatul, luminatul, încălzitul	500.—
5. Omul de servicia	100.—
6. Salariul impiegatului cuprius și lucrările pentru revistă à 150 lei lunar	1.800.—
7. Salariul fix al încasatorului cuprins și revista à 50 lei lunar	600.—
8. Remiza încasatorului 8% la (6.720+3000)=9720 à 8% lei	776.60
9. Premiul la școala superioară de Arhitectură	200.—
10. Neprevăzute	500.—
Total	5.526.60

p. *Președinte,* **CIORTAN**

Casier, **SIM. VASILESCU**

ANUNCIURI ŞI RECLAME

E. WOLF *Bucureşti. — Biroul: Str. Sf. Dumitru No 3. — Fabrica: La Filaret şi Constanţa.*

Construcţiuni de fier, Instalaţiuni de apă caldă şi abur — Cazane *Strebel* — Cazane cu abur *Walther* — Instalaţiuni de ars păcură — Ascensoare — Alimentare cu apă — Băi — Spălătorii — Maşini cu abur — Turbine — Motoare — Depozit de articole technice.

SOC. OLTENIA Depozite de cherestea. — Calea 13 Septembrie No. 172—174.

GH. STANCULESCU şi IOSIF GÜNTER Atelier de decoraţiuni interioare şi faţade. — Str. Cobâlcescu 38 (fostă Berzei). — Ornamente de ipsos, ciment şi piatră artificială.

AUGUST ZWOELFER Fabrică de oglinzi, Bucureşti Calea Griviţei 135.—*Geamuri:* cristal, duble, armate, catedral gravate, bizotate, vitrouri, „verre soleie". *Oglinzi:* simple, bizotate, veneţiene.

P. MACARESCU şi D. NECULA Atelier de tinichigerie, Str. Impăcărei 9. — Invelitori, ornamente, maşini şi bucate, sobe, băi, instrumente muzicale.

IANCU I. ŞARF Materiale de construcţii, Calea Rahovei 260. — Traverse de fier, cherestea, fier beton armat, lemne de foc.

Costul abonamentului pentru anunciuri şi reclame a se vedeà la INFORMAŢIUNI pag. 2-a a copertei.

Reproducerea lucrărilor din revistă este interzisă.

SULZER
FRÈRES

Maison fondée en 1834

CHAUFFAGE CENTRAL

POUR

Hôtels (exécution spéciale), **Châteaux**

Villas, Maisons de Rapport, Collèges, Gares

Hôpitaux, Hospices, Prisons

CHAUFFAGE A EAU CHAUDE
CHAUFFAGE A VAPEUR
CHAUFFAGE A AIR CHAUD
PRÉPARATION D'EAU CHAUDE

Chauffages par Groupes, Chauffages à distance par la vapeur ou par l'eau chaude pour un nombre quelconque de bâtiments, avec chaufferie centrale ou raccordés à des machines à vapeur ou à des moteurs à explosion pour l'utilisation des gaz d'échappement.

Réglage automatique des températures dans les locaux chauffés.

Thermomètres à distance.

Appareils de stérilisation et de désinfection.

Installations de Cuisines à vapeur, Buanderies à vapeur, Installations frigorifiques.

PARIS-WINTERTHUR (SUISSE) BUCAREST STR. MERCUR, 17

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE CAROL GÖBL, S-SOR ION ST. RASIDESCU, STR. PARIS, 16.